המביא אשם פרק שישי כריתות כז.

סיפא קרי ליה אשם מעילתו. כתמיה: ומשני **אין רישא דהוה איל רובן כו'.** על כרחין תנא דתמני' הוקרן לחלק בשמותיהן של שני אשמות הללו לפי שאחמד כח לאותה אשמו הראשון והשני לאשם מעילות לפיכך קרא לאחד מהן אשמו ולאחד מהן מעילתו הילכך ריש"א דהוה איל

סיפא קרי ליה למעילתו איל אשם רישא דהוה ליה איל [ה] רובן קרן וחומשו [ו] קרו ליה למעילתו גזילו סיפא דלא הוי איל [ז] רובן קרן וחומש קרי ליה איל אשם מעילתו ויביא בעי רב מנשיא בר גדא [ח] בכינום חומשין מהו שיתכפר מי אמרינן אם תימצי לומר [ט] אדם מתכפר בשבח הקדש משום דקטרח קמיה אבל הבא דלא קטרח לא מתכפר או דלמא אם תימצי לומר אין אדם מתכפר בשבח הקדש משום דלא אפרשיה אבל הדין כינום חומשין דאפרשיה [י] איבא למימר מתכפר דאיבעי להו [יא] מתכפר בשבח הקדש או לא ת"ש הפרישי שני סלעים לאשם ולקח בהן שני אילים לאשם היה אחד מהן יפה שתי סלעים יקרב לאשמו והשני ירעה עד שיסתאב וימכר ויפלו דמיו לנדבה מאי לאו דזבן [יב] בארבע איל ושבח דשוי תמניא ושמע מינה אדם מתכפר בשבח הקדש לא הבא במאי עסקינן [יג] דאוזיל רועה גביה ת"ש [יד] לקח איל בסלע ופטמו והעמידו על שתים כשר ש"מ אדם מתכפר בשבח הקדש לא פטמו שאני דהא חסר ליה תמניא ת"ש [טו] לקח איל בסלע והרי הוא בשתים כשר הכא נמי כשפטמו א"ה היינו רישא רישא דזבן בארבע ואשבחיה בארבעה אחרינא דחסר ליה תמניא סיפא דזבין איל בארבע ואשבחיה בתלתא ושוי תמניא [טז] אי הכי אימא סיפא ישלם סלע [יז] הא חסר ליה ז' מאי ישלם תשלום דסלע ואי ס"ל דאין אדם מתכפר בשבח הקדש כי יהיב תשלום דסלע מאי היו איל בן שתי סלעים בעינן ליכא לעולם קסבר אדם מתכפר בשבח הקדש אי הכי תשלום דסלע לא יתן היינו טעמא דקיימי תשלומין דסלע גזירה [יח] שמא יאמרו איל פחות משתי סלעים מכפר מאי הוי עלה תא שמע [יט] הפרשה יפה סלע

בשעת כפרה יפה שתי סלעים (לא) יצא [כ] בעי רבי אלעזר אדם מתכפר בשבח הקדש או לא א"ר יוחנן כמה שנים גדל זה בינינו ולא שמע הלכה זו ממני מכלל דא"ר יוחנן [כא] ולד תודה ותמורתה וכן המפריש תודתו ואבדה והפריש אחרת תחתיה אין טעונה לחם [כב] ושלח [כג] ר' חנינא משמיה דר' יוחנן לא שנו אלא לאחר כפרה [כד] דולד אין טעון לחם אבל לפני כפרה טעון לחם אלמא קסבר [כה] מתכפר בשבח הקדש בעי ר' אלעזר בעלי חיים נדחין או לא א"ר יוחנן [כו] הרי כמה שנים גדל זה בינינו ולא שמע הלכה זו ממני מכלל דר' יוחנן אמרה אין [כז] ראמר ר' יוחנן בהמה של שני שותפין הקדיש חציה [כח] וחזר ולקח חציה והקדישה קדושה ואינה קריבה ועושה תמורה ותמורתה ביוצא בה [כט] ש"מ תלת ש"מ בעלי חיים נדחין [ל] וש"מ קדושת דמים מדחה וש"מ יש דיחוי בדמים [לא] בעי ר"א [לב] ההוזלו טלאים בעולם מהו מי אמרינן [לג] מבחר נדריכם בעינן והא איכא או דילמא [לד] כסף שקלים בעינן וליכא א"ר יוחנן כמה שנים גדלו בבית המדרש ולא שמענו הלכה זו ולא והאמר ר' יוחנן [לה] אמר ר' שמעון בן יוחאי מפני מה לא נתנה תורה קצבה במחוסרי כפרה שמא יוזלו טלאים ואין להן תקנה לאבול בקדשים אימא לא לימדנו הלכה זו והא רבי [לו] זירא בר אדא מהדר תלמודיה כל תלתין יומין קמיה אימא לא נתבקשה הלכה זו ממנו בבית המדרש גופא אמר רבי יוחנן משום רשב"י מפני מה לא נתנה [לז] קצבה במחוסרי כפרה שמא יוזלו טלאים ואין להם תקנה לאבול בקדשים מתקיף לה אביי אלא מעתה חטאת חלב [לח] ינתן לה קצבה דלכפרה אתיא ולאו לאישתרויי באכילת קדשים הוא מתקיף לה רבא אלא מעתה אשם נזיר [לט] להוי ליה קצבה דלבטלה הוא דאתי דאמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יוחאי [מ] אין לך דבר שהוא בא לבטלה אלא אשם נזיר בלבד קשיא:

מתני'

יפה סלע יצא: בשעת הפרשה יפה סלע ובשעת כפרה יפה שתי סלעים לא יצא. גליון בקצת ס"י הגירסא להיפך בשעת הפרשה יפה סלע ובשעת כפרה יפה שתים כשר בשעת הפרשה יפה שתים ובשעת כפרה יפה סלע פסול עיין בפי' המשנה ברמב"ם וכראב"ן נייס בגירסת רש"י. בשעת הפרשה והבא ליכא לאוקמא בשמעטו מרלא קתני והרי הוא בשתים כדלעיל וגם מדקתני בשעת הפרשה יפה סלע משמע דלא אודיל רועה גביה מס"ה לא אוקמי דאודיל רועה גביה תוס' בת"י: בשעת הפרשה. ואין סברא לומר כשמעטו סלע יצא (בשבח) דבשעת הפרשה יפה בשעת כפרה יפה שתים הא"כ הוי ליה למימר ובשעת כפרה הוי בשתים. מהרי"ו ז"ל: (מ) בעי. עי' תוס' מנחות (פ ע"ב) ריה"מ מאי: יג) רב חגיגא משמיה: יד) על תיבות דזולד אין טעון לחם נרשם עליהם קו מלעילה להורות כי ס"ר ראוי למחקו: טו) קסבר אדם מתכפר: טז) על תיבת הרי נרשם קו מלעילה להורות כי לפ"ד ראוי למחקו: יז) והוי ילקח כו' להכי נקט ב' שותפין שם היה כולו שלו והקדיש חציה פשיטא ששמשה קדושה בכולה כיון דהקדיש לזבר שהנשמה חלויה בו וחזי להקרבה אבל השתא שהיא של שותפין לא משמה בכולה והילכך אמר והוי ילקחה ולא קאמר ואח"כ הקדיש חביריו חציה האחרת משום דלא הוי מצי לפיקר דעושה תמורה דשותפין אינן מסדרין כראיתא בהמורה ובפ"ק דזבחים. תוס' הראש"ן: יח) ע"ר בתרוייהו: יט) נדחין דקתני אינה קריבה ומ"מ כו' מדחה דקתני דתמורתה כיוצא בה ומ"מ: יש) ברמים דקתני קדושה לומר לפי' הקדושין יש גירסא אחרת דלא נרים כגירסא דבאן: כ) יוחנן משום ר' חי' אמר נמחק: כא) ר' חייא בר אבא מהדר תיבת זיא ונמחק ותיבת אדא ליש: כב) נהנה תורה קצבה: כג) חלב נדחי לה תיבה יתן ליש: כד) נזיר נדחי ליה אזא לי: ליש: כה) עי' בחידושין: כו) דזבן בר' תיבת דזב נמחק: כז) איל דזבן קרן וחומשא שהרי בריישא הקדן והחומש עולין עשרה זוז כמו כן אחד מהאילים אשר לקח הוא יפה עשרה זוז ולהכי קרא: כח) לאשמו הראשון דהיינו גזילו מעילתו: כט) איל דזבן קרן וחומשו דהיינו גזילו ומחיצת דהאיל עד תיבת אינו עולה ליש: ל) חומש סלע ואין: לא) מהיד השלום דסלע: לב) סלעים בעינן וליכא: לג) הגינה. גליון אאריל אע"ג דמשנה היא ופליגי ר' יהודה ורש"י מ"מ בעי לאשמועינן כמאן סבר ר' יוחנן: לד) דיחוי דשוב אות ד' נמחק:

לה) ע"ב שיך לעמוד הקודם. לו) נרשם ע"ל ולעולם לימא לך דאין אדם מתכפר בשבח הקדש.

מסורת הש"ס

א) ר"ל קרי. ב) [מנחות פ. פפ. תמורה כה:]. ג) תרגם ותיסיון [מלב. ד) [מוקפתא ס"ד ה"ה]. ה) [בס ס"ס]. ו) מנחות פט:. ז) [שם:]. ח) [ע' תוס' תמורה כה: ד"ה ולא לחמרת הקדש' מנחות פ. ד"ה מאי קמ"ל]. ט) קדושין ז. אנחים יב. תמורה כו. י) [מפסים נת. ס"ס לקמן כח. ס"ג]. יא) ר"ל ר' חיא בר אבא כל תלמיד יומין מכבר מלמדיה קמי דר' יוחנן דמיה מי [וכ"ה בברכות לח: ומחולין סו:]. יב) [לתוכה כס"ס]. יג) אבו סנסה. יד) מי שתמשי מרבי. טו) נכ"מ לא יתן. טז) היינו מ"ש לקמן כח. המפרש נקוה לפסחה מי.

תורה אור השלם

1. וְהָיָה הַמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר יְיָ אֱלֹהֶיךָ בּוֹ לְשַׁכֵּן שְׁמוֹ שָׁם שָׁמָּה תָּבִיאוּ אֵת כָּל אֲשֶׁר אֲנֹכִי מְצַוֶּה אֶתְכֶם עֹלוֹתֵיכֶם וּזְבָחֵיכֶם מַעְשְׂרֹתֵיכֶם וּתְרוּמַת יְדֵכֶם וְכֹל מִבְחַר נִדְרֵיכֶם אֲשֶׁר תִּדְּרוּ לַיְיָ: דברים יב יא
2. נָפֶשׁ כִּי תִמְעֹל מַעַל וְחָטְאָה בִּשְׁגֵגָה מִקָּדְשֵׁי יְיָ וְהֵבִיא אֶת אֲשָׁמוֹ לַיְיָ אֵיל תָּמִים מִן הַצֹּאן בְּערְכְּךָ כֶּסֶף שְׁקָלִים בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ לְאָשָׁם: ויקרא ה טו

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה נתחוסר וסי' ותגורת משוים שכפחן:

רבינו גרשום

קדשה לגמרי דחציה איתעביד בספק וחציה ודאי הילכך לא קדשה כל כך ריש לה פדיון ומותר בהנאה אבל פיגה דמה נמי ספק דאח"כ נודע דטולה איתעביד בספק אסור באכילה ובהנאה לפי שעל ספק הפריש תחלה וכבר נעשת כולה בספיקה וכיפרה ספיקה והלכה לה ונעשת עצותה לשם מה שהפרישה ואמור בהנאה: המפרש ב' סלעים לאשמו. בגון לאשם אילים כו': לקח בהן ב' אילים לחולין. שפעל שחילל בטעות וקנה בהן שני אילים לשם חולין: ויפה כ' סלעים יקרב לאשמו. לאשם מעילתו בשביל שפעל בטעות של הקדש והשני אל שוה עשרה זוז דהיינו ב' סלעים וב' חומשין דהיינו קרן וחומש יקרב למעילתו לשום דמי אותו אשם שהיה מחויב שמעל בדמיו. אבל קנה באותן שני סלעים בטלע אל לצורך אשם שהיה מחויב ובטלע האחד מעל בו וקנה סמוך אל אחד לחולין אם היה אותו שקנה לשום אשם שוה ב' סלעים יקרב לאשמו שמחויב והשני אל שוה שוה נמי ב' סלעים יקרב למעילתו לאשם מעילות ויביא עמו טלע חומשה דהיינו קרן וחומש מביתו ויתבונן לנגבר. הכא בסיפא דלא מעל אלא בחצי הקדש ותאבר בהקדש כדי קניית אשם חובתו הילכך יביא השני לאשם מעילות ישלם טלע חומשו מביתו אבל בריש שמעל בכל ההקדש הילכך השוה ב' סלעים לאשם מעילות והשני למעילתו דבאשם מעילות לקרן וחומש בראמרן. קס"ד והשני למעילתו דבאשם מעילות קאמר: אילימא אל אשם לחומר לשום אשם מעילתו: למיקרי חומש בהדי אל מעילות מיתני ליה. דהכא מובלע החומש עם דמי האיל: והתניא דתניא ואת אשר חטא מן הקדש ישלם וחמישיתו יוסף עליו אלמא חומש בהדי גזילו בהדי קרן מיתני ליה. והדר אשם מעילות ואת אשמו יביא לה': ועוד אשם כלומר אשם מעילות וחומש מביתו אלמא חומש בהדי גזילו אלא מאי והשני למעילתו דקתני רישא כלומר דהשני יביא בפקדון קרן וחומש כמה דאיתני מהקדש דישנו ב' סלעים שהפרישן לאשם ומעל בהן: הלקח מהן ב' אילים לחולין דיפה כ' סלעים מקריב לה אל אשם. מעילה דיפה עשרה זוז דהיינו קרן וחומש מיתי למאי דאיתני מהקדש בתמיהין: במאי איתקמא כו'. אימא סיפא כו'. רישא קרי ליה למעילתו גזילו דאמרן: אמיפא קרי ליה למעילתו אל אשם: רישא דהוי איל שני דזבן קרן וחומש דשוי עשרה זוז בדי למעילתו דבר ליה איל אל שני דזבן קרן וחומש דלא שוי אלא תמניא זוי דלא הוי איל דלא הוי אל אשם לחומר: למעילתו אל אשם ויביא עמה טלע חומש מביתו: כלומר אם טלע אחד ואחד ומעל ואחד עד שעלו החומשין לב' סלעים ואם רצה להתכפר באותן ב' סלעים מהו שיתכפר בשבח הקדש כגון שקנהו בטלע ואשכחיה ואבעידו בו הייינו טעמא משום דקא מיה מה שהיה שהיבאיאו הבניסי אבל הכא בהמה שקנה בב' סלעים מכינום חומשין דלא טרח בה לא מכפר בה: אי דילמא דאם המצא לומר. לפרש הבביא דלקמן דאין אדם מתכפר בשבח הקדש הייינו טעמא: משום דלא אפרשיה. לשבח מכינום ומרשיתא אלא מטולא שבח ומרשיתא דהקדש שבח אבל בדין שבח וכינום חומשין דאפרשיה אימא מכפיה אימא מתכפר: מאי לאו ב' לקח ב' אילים בב' סלעים כל חד וחד בר' זוזי ושבח ליה ושוה תמניא דשו"מ דאדם מתכפר בשבח הקדש: לא הכא במאי עסקינן דאודיל רועה גביה. שמכר לו רועה ב' אילים שוים ד' סלעים בב' סלעים והאי שבח אינו דהקדש אלא דבעל הבית לפי שעשה לו הנאת לרועה מקדם לפיכך נתנם) (מכרם) לו בזול ודמי כאילו אפרשיה בעי"כ להאי שבח מכינום: לא פיטמו שאני דקא חסר ביה תמניא כלומר שכיון הקנייה וכיון ההנאה עומד לו עד שמתוה זוז דהיינו ב' סלעים: פיטמו דזבן איל דבארבעה. והוציא עליו בחלת ואשבחיה אחא דשוי תמניא בדקתני והרי הוא בשתים דאדם (מת שהקדש) (מתכפר בשבח הקדש): אי הכי אימא סיפא. דהא בריתא הרי הוא בשתים כשר דישלם סלע שלם הא חסר ליה בתא אל ד' זוזי: מאי ישלם סלע תשלום דסלע. כלומר אותו זוז שמניי ישלם להקדש. אלמא דאין אדם מתכפר בשבח הקדש: ואי סבריא ליה דאין אדם מתכפר בשבח הקדש. כלומר דמשום הכי יהיב תשלום סלע: ולא יהיב תשלום סלע מאי הוי מ"מ כאל נטיית לא חסר תמניא ואגן בן ב' סלעים בעינן וליכא אלא לעולם קסבר אדם מתכפר בשבח הקדש: אי הכי אמר תשלום סלע לא יתן. אין דלא בעי אלא משום נזרה שמא יאמרו כו' השתא איכא למימר הכי דאיכא למימר הכי מאי הוי עלה: תיש לא יצא. אלמא דאין אדם מתכפר בשבח הקדש: לא שנו. דאין נוטעין לחם אלא לאחר כפרה שיראה: אלמא קסבר אדם מתכפר בשבח

עין משפט נר מצוה

כו א ב מרי פ"ד מהל' ספה"מ הלכה כב:
כח ג מרי פ"ב מהלכות תמורה הלי' ג ופ"ב מהל' ספה"מ הלי' ח:
כט ד מרי פ"ד מהל' מעה"ק הלכה ד ופ"ט:
ל ה מרי פ"ד מהל' ספה"מ הלכה כב:

מוסף רש"י

ולד תודה. שהפרישה תודה מעוברת ונלדה (מתוחוקש. מכתה"ר) והפדיוה אחרת תחתיה אינה טעונה לחם. ומתשוה לם נמצאת אחר הקרבת שמה. וכן שנה לם נמצאת כתחתיה קודם הקרבתה והקריבה כוא אין שנה טעונה לחם (שם). הקדיש חציה. אחר מהם (בכורים יב:). ואינה קריבה. הואיל ומחולה הקדיש לא נתנה לקרבה. דאפילו היתה תולין ותחר מעיקרו הוא. אלכן אינה קריבה עוד תחרשה (ולוקחין בדמיה לחמת (שם ובכ"ר קדושין ז:). הואיל ומחולה כשהקדיש אינה לא היתה ראויה לקרב דלא קדשה נאנים ומין דלא הוי דייש לא מעטה קדושה בהכרח אעפ"ח כשנלה. נתלן לחם מקדש דכר שאינו שלו (תמורה כו:). ועושה תמורה. אם המיר בה (מנחות ז:). הוא אינה דמתפין (בכורים יב:). ותמורתה כיוצא בה. ואינה קריבה. ומכח קדושה דחיה כשהה (קדושין ז:). בעלי חיים נדחין. כהתם שנמצאת מחים לחיה כיסוי נמיר. שלא לכפרתה לחם שהיתה ראויה אינה קריבה אלא דיוה (ספרים עה). ואמ"ג דהכר מיסוי שיהיו לעולם חשוים ביסוי קמלי (תמורה כו:) אם נדחו יקרו לעולם. ואינה יקרו לעולם. דאפילו בעלי חיים נדחין. אם נדחו יקרו לעולם. ומ"מ אינה יקרו אלא בעלי חיים כדמים. ומו לא מיני שמע מינה קדושת דמים מדחה בהמה שאינה ראויה ליקרב ליקרב הקדישה לדמים כיון דאמר מ"ש (מתמא) ונוהג בה מנהג דמי (ד) דשוב אינה מחוסרת ונראה דלא מינמא אין מוכת ביסוי נוהגת אלא בקדושת הגוף שהרי זו כשהוקדשה אינה לא הקדישה אלא לדמיה ונקמר אינה קריבה. קדושת דמים מדחה ומ"מ יש דחוי בדמים. אפילו דבר אלא קדש אמילה לקרבנה נוטו אלא לדמיו. כגון הקדש אינה אמילה אינה חולין. דהי ליקרב לגופו בתחילה הקדישו אינו קרוב עוד לעולם. ביהולין הנחה יתמה. ולא מומה אין ביסוי הקדשים אלא הקדש לגופו ונחתה מהקרב. אבל קדושת דמים לא אלמא לא מחוסר בדמים אינה מוכת ביסוי אינה ביסוי אלא אם כן אמר לא אמר לא אמר לא